№ 85 Յունիսի 4 Շաբաթ 1883 Յունիսի 4 Շաբաթ № 85

ՏԱՍՆԵՐԿՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

ՄՇԱԿ

Տարեկան գինը 10 րուբլ, կէս տարվանը 6 րուբլ: Առանձին համարները 5 կոպէկով:

Թիֆլիսում գրվում են միմիայն խմբագրատան մէջ:

Օտարաքաղաքացիք դիմում են ուղղակի Тифлисъ. Редакція «Мшакъ»

Խմբագրատունը բաց է առաւօտեան 10—2 ժամ (Բացի կիրակի և տօն օրերից):

Յայտարարութիւն ընդունվում է ամեն լեզուով:

Յայտարարութիւնների համար վճարում են իւրաքանչիւր բառին 2 կոպէկ:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ: Նամակ Ալէքսանդրապօլից: Նամակ Ախալցխայից: Նամակ Շուշուց: Նամակ խմբագրին: Նամակ խմբագրին: Նամակ խմբագրին: Ներքին լուրեր:—ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ: Արտաքին լուրեր:—ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ:—ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ:—ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ:

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՆԱՄԱԿ ԱԼԷՔՍԱՆԴՐԱՊՕԼԻՑ

—

Մայիսի 20-ին

Արդէն մայիսի 16-ից տասն օր առաջ քաղաքումս պատրաստութիւններ էին տեսնում որ՝ Նոցա Մեծութեանց Թագադրութեան օրը խնջոյք և հանդէս կատարեն: Ամէն ոք զարդարել էր իր տան կտուրները դրօշակներով և ծաղիկներով:

Հասաւ մայիսի 16-ը: Առաւօտեան ամէն տան վրա ծածանում էին դրօշակներ: Ժողովուրդը ահագին բազմութեամբ շրջում էր փողոցներում: Այդ օրը կարգադրված էր որ իւրաքանչիւր կրօնի ներկայացուցիչներ զարդարված դիմեն դէպի Ախուրեանի ափունքը: Այնտեղ տեղական զօրաց համար քաղաքացիների կողմից գեղեցիկ ճաշ էր պատրաստուած: Հնչեցին զանգակները և եկեղեցական դասը զգեստաւորված, մօմերով և խաչվառներով դուրս եկան եկեղեցուց և խուռն բազմութեամբ գնում էին: Ժողովրդեան բազմութիւնը ծովային հոսանքի պէս ծփում էր: Կրօնական ներկայացուցիչք բոլորն էլ գնացին բերդը, ուր իրանց հետ առնելով բերդի միջի ռուս հոգեւորականութիւնը—դիմեցին դէպի գետեզրը:

Ամենից առաջ գնում էր ռուս հոգեւորականութիւնը, նրանից յետոյ հայ-լուսաւորչական, և հայ-կաթօլիկ եկեղեցականք: Նրանցից յետոյ կարգով գալիս էին տեղիս ուսումնարանների աշակերտները իրանց ուսուցիչներով: Աշակերտներից յետոյ գալիս էր պարսից ախունդը շրջապատված մօլլաներով, բոլորից յետոյ գնում էր հրէից խախամը:

Աւելի քան 40 հազար ժողովուրդ հետեւում էր այդ հանդիսին: Տեսարանը սքանչելի էր: Երբ հասան գետեզրը, կանգնեցին կարգով: Զօրաց խումբը պատնէշի պէս կանգնած էին չորս կողմը, թողնելով մէջ տեղը ահագին տարածութեամբ քառանկիւնի հովիտ:

Եկեղեցական արարողութիւնները վերջանալուց յետոյ, տեղւոյս զօրաց հրամանատարը խօսեց մի կարճառօտ ճառ: Նորին վեհափառութիւնը ասեց, որ այսօր մեր ամենաուրախալի օրն է և այսօր է թագադրութեան սուրբ խորհուրդը Նոցա Մեծութեանց: Ի միջի այլոց նա ասեց որ, «մենք պէտք է այսօր ուրախ լինենք այս շնորհի համար և խնդրենք Արարչէն, որ Նա պարգևէ Նոցա Մեծութեանց երկար և երանաւէտ օրեր:» Ժողովրդեան բազմութիւնը ոգևորված «ուռաներով» ընդունեց ճառը: Թնդանօթների որոտման հետ «ուռաների» ձայնը, թնդացնում էին օդը: Նուագածուների ներդաշնակ եղանակը, զօրաց զօրախաղը, պաշտօնական ողջոյնների ընդունելը—թողնում էին ամեն մի հանդիսականի վրա ուրախալի տպաւորութիւն:

Հանդէսից յետոյ բոլոր զօրքերին ճաշ տրվեցաւ, նոյնպէս ճաշ տրվեցաւ հոգևորական դասակարգին և քաղաքից ընտրված ժողովրդին:

Երեկոյեան թէ բերդը և թէ քաղաքը շատ շքեղ զարդարված էին: Քաղաքի կլուբում ձրի ներկայացում կար: Ամեն տան վրա փայլում էին լապտերներ և երևում էին դրօշակներ: Գիշերը ամբողջ քաղաքը լուսաւորված էր: Քաղաքային այգին շքեղ զարդարված էր: Մինչև ժամի մէկը հասարակութիւնը ուրախ զբօսնում էր քաղաքի փողոցներում: Ասիական «դավուլ-զուռնայի» ածողները թնդացնում էին քաղաքը: Ամբողջ երեք օր քաղաքի կրպակները փակված էին:

Պ. Բ.

ՆԱՄԱԿ ԱԽԱԼՑԽԱՅԻՑ

—

Մայիսի 18-ին

Թագադրութեան տօնի առթիւ քաղաքը ոգևորված է. երեք օր է խանութները գոց են. զարդարված վենզելները կենդանի ծաղիկներով և երփներանգ գոյներով տեսնվում են պատշգամբներում և պաշտօնական տների ճակատներին, ամեն կողմից տեղական նուագարանների կկլոցը թնդացնում է օդը. հրապուրիչ է գիշերային լուսաւորութիւնը գոյնզգոյն լապտերներով, հրախաղութիւնով և բենգալեան կրակով. քաղաքային այգում ասեղ ձգելու տեղ չը կայ շրջող ժողովրդի բազմութիւնից և որտեղ աւելի գեղեցիկ զարդարված են ճեմելիքները և կենտրոնը: Կանխապէս կարգադրված լինելով, երկուշաբթի առաւօտը զանազան դաւանութեանց պատկանող ազգութիւնները հաւաքված էին զօրաց լագերի հրապարակի վրա, որտեղ նոյնպէս վայելուչ կերպով կարգաւորված հազարաւոր դրօշակները և վենզելները ծածանում էին քամու մեղմ սօսիւնի հետ. 101 թնդանօթաձգութիւնից վերջը ամեն դաւանութիւն կատարեց իր մաղթանքը Նորին Կայսերական Մեծութեանց երկարամեայ բարօրութեանց համար. հիանալի էր այդ տեսարանը. մաղթանքից վերջը քաղաքը տուեց հայկերոյթ այստեղ գտնվող բոլոր զօրաց և զօրապետաց. կենաց առաջարկութիւնները արձագանք էին տալիս հազարաւոր ուրախալի բացականչութիւնների, ուռաների ձայնը խլացնում էր օդը, նոյնը շարունակվում է մինչև այսօր: Նոյն օրը պատրաստված էր Կարապետեան ուսումնարանի դաւթում ժողովրդական ճաշ 120 անձի համար. այդտեղ ներկայ էին և մի քանի բարձրաստիճան հիւրեր. ուսումնարանի ճակատը նոյնպէս զարդարված էր վենզելով. այս ամենին նպաստում էր օրվայ գեղեցիկ եղանակը. ճաշի ժամանակ կենացները առաջարկում էր քաղաքագլուխ պ. Մութաֆեանցը, որոնք ընդունվում էին բարձրաձայն ուռաներով. նուագում էր տեղական զուռնան, որի ձայնը աւելի ազդում է ժողովրդի սրտին: Բրիգադի կամանդիր գեներալ Կրաեվիչ, որ ներկայ էր ժողովրդական ճաշին, զգածված լինելով այս վսեմ տեսարանով գովեց ժողովրդի միմեանց հետ ունեցած համերաշխութիւնը և սրտանց ուրախութիւնը այս մեծ տօնի առթիւ և շնորհակալութիւն յայտնեց հիւրասէր քաղաքին. ճաշից վերջը ժողովուրդը համարուեստական դրօշակներով առաջնորդեց բարձրաստիճան հիւրերին իրանց բնակարանները, և այս թափօրը տևեց մինչև գիշերը:

Քաղաքային ուսումնարանում հարցաքննութիւնը սկսվել է, բայց դժբաղդաբար քաղաքագլուխ չէ հետաքրքրում ներկայ լինելու հրապարակական հարցաքննութեանց: Ազգային ուսումնարանների հարցաքննութիւնները սկսվելու են երկուշաբթի օրից ամսոյս 23-ից. թեմական վերատեսուչը գուցէ և այս տարի չը պիտի այցելէ մեր ուսումնարաններին. ցանկալի էր որ հասարակութիւնը սառնութեամբ չը վերաբերվէր իր դաւակի կրթութեանը: Ախալցխացոց ճաշակը շատ զարգացած է ուտել խմելում և զբօսանքի համար. այստեղ ունենք երեք կլուբներ, մի քանի հիւրանոցներ, իսկ սրճարանների և գինետների թիւը չափից անցկացաւ. այդ էլ նպաստում է աղքատ քաղնների դատարկվելուն: Տնտեսական չափաւորութիւնը անհետացել է մեզանում, մինչև անգամ ամօթ են համարում սակարկութիւն անելը, զորօրինակ, զօրաց հիւրասիրելու համար կարգադիր յանձնախումբը ուղղակի դիմում է իր մի անձին, նրա ցանկացած գինը վճարելու պայմանով, առանց սակարկութեան, որովհետև ամօթ է աճուրդով տալ և քաղաքի համար նշանակութիւն չունի 200-ի փոխարէն 400 վճարել, որով առանց մի զգալի վնաս պատճառելու քաղաքին, բարութիւն արած կը լինի մի անհատի. այդ էլ մի տեսակ ազնուութիւն է համարվում: Դատարկաշրջիկները օրից օր բազմանում են, հետևանքը լինում են սաէպ սաէպ գողութիւններ և խայտառակ կռիւներ ու տուրուդմփոց: Անձրևները անպակաս են մեզանում, արտերը, ծառապտուղները և բանջարանոցները առատ հունձ են խոստանում. իսկ առ այժմ ամեն բան թանգ է:

Ա. Ա.

ՆԱՄԱԿ ՇՈՒՇՈՒՑ

—

Մայիսի 24-ին

«Кавказъ» լրագիրը իր այս տարվայ № 74-ի մէջ յայտնեց, որ մօտիկ ապագայում պիտի վերջանայ Օրբելեանների տոհմին վերաբերված մի ահագին պրօցեսս—Ժան-Ժակ Օրբելեանի թողած 70 միլիօն րուբլի ժառանգութեան մասին: Այս յօդուածի մէջ կողմնակի կերպով ակնարկ է յայտնած, որ այդ ժառանգութեան ուղղակի տէրեր են յառնվում Զանգեզուրի այդ տոհմի մի ճիւղը: Այդ լուրը լսելուն պէս, բուն Վաչականցի, այժմ Շուշում բնակվող մահտեսի Յովհաննէս և Յակոբ Օրբելեանցները սկսել են կրկին աշխատել իրանց ժառանգական իրաւունքները հաստատելու համար: Սակայն դեռ 1873 թւին ես յայտնել եմ պատուական «Մշակ»-ի № 22-ի մէջ, որ այդ ժառանգութիւնը մեր տոհմին է պատկանում, ինչպէս իսկական Օրբելեանցների և ոչ յիշեալ պարոններին, որոնց Օրբելեանց անուանելը առաջ է եկել պատահական կերպով, առանց որ և է փաստի: Նոյն տարվայ «Մշակ»-ի մէջ տպված է և մի նամակ Վաղարշապատից, որի մէջ պաշտօնական տեղեկութիւններով ապացուցանվում է պ. Մահտեսու իսկական ժառանգատու Օրբելեանցների ցեղին չը պատկանելը: Եւ իրաւ, անգլիական կառավարութիւնն էլ համոզված է եղել, որ այդ Օրբելեանցները չեն կարող ժառանգութեան տէր հանդիսանալ, որովհետև մի հիմք չէ եղել ենթադրելու նրանց իսկական ծագման մասին: 1835 թւականից մինչև 1870 թիւը նրանց գործած բոլոր ջանքերը ապարդիւն անցան: Մահտեսի Յովհաննէս և Յակոբ Օրբելեանները հաստատում են իրանց ծագումը այնպիսի դօկումենտների վրա, որոնց անվաւերականութիւնն ու անհաստատութիւնը ցոյց է տուած «Մշակի» Վաղարշապատից գրած նամակում: Մեր տոհմական ծագումը և շատ պատմական փաստեր ցոյց են տալիս, որ Օրբելեանցի թողած այդ ահագին ժառանգութեան տէրը մեր ցեղն է և ոչ ուրիշ մէկը: Եթէ Օրբելեանց ժառանգները իսկապէս պիտի լինեն Երևանեան նահանգի կամ Զանգեզուրի գաւառից, ուրեմն անկասկածելի է, որ այդ Օրբելեանցները մենք ենք, որովհետև ամբողջ Զանգեզուրում բացի մեզանից չը կան ուրիշ մարդիկ, որոնց Օրբելեան տոհմանունը հաստատ լինէր և հասնէր հին ժամանակներին, Դաւիթ-բէկի նշանաւոր գործողութիւնների ժամանակին. մեր ցեղն է որ բաւական հին ժամանակներից տիրում է Հալիձոր բերդին և նրան մօտ գտնվող Բիխ գիւղին, ուր գտնվում է և ժառանգատուներից մէկի՝ Սարգիս Տատուրեանի հօր գերեզմանը: Դաւիթ-բէկի վերջին անյաջող պատերազմներից յետոյ երկիրը ընկնելով մեծ դժբաղդութեան մէջ, մեր տոհմի այն ժամանակվայ ներկայացուցիչները ցրվել են օտար երկիրներ և հէնց այդ դժբաղդ տարիներում է եղել Օրբելեանի Հնդկաստան գնալը և այնտեղ բանկում փող թողնելը: Այս պատմական իրողութիւնը կարելի է փաստերով հաստատել և կարծեմ, որ յարգելի պ. Րաֆֆին էլ կունենայ տեղեկութիւններ, որոնք վերաբերվում են Դաւիթ-բէկի պատմութեան. յոյս ունեմ որ յարգելի հեղինակը չի մերժի յայտնել իր ունեցած տեղեկութիւնները այս առարկային վերաբերված, որոնց համար անշուշտ նա իմացած կը լինի Սիւնեաց աշխարհում իր ճանապարհորդութեան ժամանակ: Ինչպէս էլ որ լինի, բայց մահտեսի Յովհաննէս և Յակոբ Օրբելեանցներ չեն կարող ժառանգ համարվել: Այս հաստատելու համար ես միտք ունեմ խնդրել տէրութիւնից քննութիւն նշանակելու համար և հաստատ գիտեմ, որ ամբողջ Սիւնեաց գաւառը միաբերան կը հաստատէ, որ մեր ցեղն է իսկական Օրբելեանցների ժառանգ, բացի դրանից այս վերջինը հաստատվում է պաշտօնական ճիւղագրութեամբ, որի մի պատճէնը կարող եմ հասցնել «Մշակի»-ի խմբագրութեան, եթէ հարկաւոր լինի: Վերջապէս բաւական հիմք ունեմ հաւատալու, որ այդ ահագին 70 միլիօն ժառանգութիւնը կը հասնէ մեր ցեղին: Իսկ միւս Օրբելեանները, որոնց իսկական տոհմանունն է Ջաղալեանց, նրանով են հաստատում իրանց իրաւունքների խախուտ և անհաստատ լինելը, որ առաջարկում են մեզ միաւորվել իրանց հետ և ճանաչել նրանց ևս Օրբելեաններ, ժառանգութիւնը ստանալու համար: Ես հաստատ վճռել եմ շուտով սկսել այդ գործը և յուսով եմ, որ մեզ համար նա լաւ վախճան կունենայ:

Կարապետ-բէկ Մելիք-Փարսադանեան-Օրբելեանց

ՆԱՄԱԿ ԽՄԲԱԳՐԻՆ

—

Թիֆլիս, 12 մայիսի

Կարդացի ձեր պատուական օրաթերթի № 61 մէջ այն զրպարտիչ նամակը, որը ուղղած էր դէպի իմ անձնաւորութիւնս, պ. Պօղոս Քաթանեանը, որով կամեցնել էր շօշափել իմ պատիւս: Պ. Ք. թող դառնայ նախկին թեմական տեսուչ պ. Յակոբ Տէր-Յովհաննիսեանին և իր գրվածոց համար բացասական պատասխան ստանալով, եթէ փոքր ի շատէ պատկառանք ունի իր երեսին, թող կարմրի իր կեղծ գրութեան համար, որովհետև ոչ ես գրատուն եմ տարել և ոչ այդ մասին պահանջ է եղած ոչ հանգուցեալ Այվազովսկու կողմից և ոչ տեսչից, ինչպէս պ. Ք. յիշում է: Գրադարանը տեսնող կենդանի վկաներ կան պ. Կոստանդին Շարուզանեանը և Յովսէփ Տէր-Թովմասեանց, որոնք իմ հեռանալուցս յետոյ ուսուցչի պաշտօն են վարել նոյն ուսումնարանում, և պ. Յովսէփ Տէր-Թովմասեանցը կը պատմէ թէ Սօղոմոն Աբամելիքեանն էր կառավարիչ նոյն Ս. Մարիամեան օր. ուսումնարանին և նա ցրեց այն գրադարանի գրեանքը զանազան անձանց բաժանելով: Ճշմարտութիւնը կը պահանջէր, որ մեր ձրի աշխատութիւն ևս յիշէր պարոնը, եթէ ճշմարտասէր է: Վասն զի ես և ինձ հետ Ս. Մ. օր. ուսումնարանի հոգաբարձուք, պ. Գրիգոր Արծրունին, Գր. Իզմիրեանց, Ս. Տէր-Ստեփանեանց և Յ. Թամամշեանց տեսնելով ս. Մինաս եկեղեցւոյ օրիորդաց ուսումնարանի կարօտ դրութիւնը և աղքատիկ վիճակը, տալիս էինք նոյն ուսումնարանի գոյութեան համար բաւական երկար միջոց ամսական երեք րուբլ իւրաքանչիւրս և բացի սորանից պէտք է ճշմարիտն ասել, որ պ. Գրիգոր Արծրունին շարունակ այցելութիւններ էր անում, հսկելով ուսումնարանի յառաջադիմութեան վրա: Իսկ ինչ վերաբերում է սուրբ Մինաս եկեղեցու ս. Աւետարանի մասին, այս կասեմ, որ այն աւետարանը գտնվում էր երբեմն ինձ մօտ գիտութեամբ երեսփոխանին, հաշուատեսաց և միաբան քահանայից, որի համար տուած էի և ստորագրութիւն. և այդ աւետարանը արդէն նոր երեսփոխանի մօտն է գտնվում և ոչ թէ ինձ մօտ: Եթէ ես նոյն եկեղեցու շինութեան և պայծառութեան համար չեմ խնայած իմ ամեն ջանքը գործ դնել, որոյ համար կը վկայեն և հաշուատեսք, ուրեմն միթէ մեծ բան էր, որ ես նոյն եկեղեցու Աւետարանը առժամանակ գործածէի. չէ որ դա տանու գործիք չէր, այլ սուրբ գիրք, որը հայ ժողովրդոց հոգեկան պիտոյից համար ենք գործ ածում, ուրեմն թող ներէ պ. Ք. այս յանցանացս համար, եթէ յանցանք կը համարէ: Պարոն Ք. պարծենում է իր պապի տուած յիշատակով, որ այսինքն Աւետա-

րանի վերնագիրը կրում է ուրիշի յիշատակ: Մի՞թէ այդքանը չէ հասկանում պ. Գ. Թէ՞ ինչ բան, որ եկեղեցուն ընծայվեցաւ, նորա տէրը այնուհետև եկեղեցին է, ընդհանուր ծուխից ընտրված երեսփոխանն է, որը մի և նոյն ժամանակ պաշտպանն է եկեղեցու ընդհանուր շահերին, ուրեմն պ. Գ. իբրև ժառանգ իր պապին չունի իրաւունք հրապարակ դուրս գալ և աւետարան պահանջել. միմիայն Հռօմայ սագերը կարող էին պարծենալ իրանց պապերով: Արի տեսնենք թէ պ. Պօղոս Գ. ինչ բարերարութիւն ունի արած թէ եկեղեցուն և թէ եկեղեցականաց. ճշմարիտ է եկեղեցու շինութեան համար ստորագրվել է երեսուն րուբլի թէ ինքը և թէ իր ամուսինը, անձ մինչև ցայսօր դեռ չէ վճարած. նոյն եկեղեցու հաշուատեսները նրանից ուզելով յոգնեցին և մտադիր են սոցա անունը ժապաւինեալ մատեանից ջնջել և կամ՝ կորուստ համարել: Ճշմարիտ է ասել պ. Գ. թէ նրա պապը այնքան բարեպաշտ է եղել, որ եկեղեցուն Աւետարան է ընծայել, այդ պապին է վերաբերում և ոչ իրան:

Ներեցէք, պ. խմբագիր, իմ այս երկար գրութեանս համար. թէև չարժէր այդ տեսակ գրվածոց պատասխան տալ և նրանց վրա ուշադրութիւն անգամ դարձնել, այլ այսքան գրեցի ի միամտութիւն ընթերցողաց:

Արիստակէս աւագ քահանայ Բէնըլեանց

ՆԱՄԱԿ ԽՄԲԱԳՐԻՆ

Թիֆլիս, 18 մայիսի

Կարդալով «Մշակ» օրագրի 60-որդ համարի լուրերում այն լուրը, ուր պ. լրատուն հրաւիրում է Թեմական առաջնորդի ուշադրութիւնը Թիֆլիսի Կուկիա անուանված թաղի ս. Աստուածածնի եկեղեցու երեցփոխանից պահանջել 20 տարվայ հաշիւ և առասպելներ է պատմում ծեր քահանայի տեղ կարգել մի երիտասարդ քարոզիչ քահանայ, ես պ. լրատուի խօսքերը ճշմարտութենից հեռու տեսնելով, հարկադրվեցայ, յանուն արդարութեան խնդրել, որ իմ այս երկտող պատասխանս ընդունէք ձեր պատուական լրագրի մի անկիւնում:

Ս. Աստուածածնի եկեղեցու պ. երեցփոխանի գործունէութիւնը համառօտ կերպով, կարծեմ, պատուական լրագրիդ ընթերցողներին արդէն յայտնի է, լրագրիդ 69-որդ համարում տպված նոյն իսկ պ. երեցփոխանի նամակից: Ես սրտով կը ցանկայի մի առ մի մանրամասնօրէն ծանօթացնել ձեր ընթերցողներին պ. երեցփոխանի օգտաւէտ գործունէութեան և տոկուն աշխատութիւնների հետ, որ պարոնը իր պարտքը կատարելու համար ենթակայ եղաւ հազար և մի ծանր ձեռնարկութիւններին, բայց մտածելով որ գուցէ ձանձրութիւն պատճառէի ընթերցողներին, վասն որոյ ես այդ մասին լռում եմ, անցնելով այն կէտին, որ վերաբերվում է երիտասարդ քարոզչի նշանակելու առաջարկութեանը:

Ծանր է ինձ համար հանդէս դուրս գալ և ինքս ինձ պաշտպանել, բայց որպէս զի ազատեմ «Մըշակի» ընթերցողներին այն սխալ կարծիքից, որ նրանք կարող էին կազմել իմ մասին պ. լրատուի լուրը կարդալով, ստիպված եմ երկու խօսք ասել ի պաշտպանութիւն իմ անձնաւորութեան:

Ես կարող եմ փաստերով հաստատել, և ոչ թէ լոկ խօսքերով, պ. լրատուի նման, որ իմ 33 տարվայ քահանայական պաշտօնում իմ քարոզներիս նիւթերը եղել են միշտ օրերին պատշաճ, նայելով թէ ինչ օր, կամ ինչ տօնին եմ քարոզ տուել: Վերջապէս թոյլ եմ տալիս ինձ ասել, որ պ. լրատուն կամեցել է իր գրչի ծայրով թափել իր սրտի մաղձը, բայց թէ ինչ հաշիւ ունի ինձ հետ,—այդ միայն իրան, պ. լրատուին է յայտնի: Ինչ կը վերաբերի իմ տուած քարոզների մանրամասն բովանդակութեան, այդ թողնում եմ իմ եկեղեցի յաճախողների անաչառ դատողութեանը:

Վերջացնելով նամակս, յուսով եմ որ պ. լրատուն, եթէ գիտէ ինչ է նշանակում ճշմարտութիւն, ինչ կը նշանակէ լրագրութիւն, որ արձագանք պիտի լինի ճշմարտութեան և արդարութեան, հրապարակաւ կը խոստովանի իր սխալը, կը խոստովանի որ մեղանչել է արդարութեան դէմ:

Աւագ քահանայ ս. Աստուածածնի կուկիայի եկեղեցու Խաչատուր Տէր-Խաչատրեանց:

ՆԱՄԱԿ ԽՄԲԱԳՐԻՆ

Թիֆլիս, 1 յունիսի

Արդէն յայտնի է, որ նշանաւոր մանկավարժ Ֆ. Ֆրեօբելի մանկական պարտէզի առաջին բացողը Թիֆլիսի հայ հասարակութեան համար եղաւ տիկին Սօֆիա Բաբայեանը: Մօտ հինգ տարի առաջ վերադառնալով արտասահմանից, ուր մասնագիտաբար ուսումնասիրած էր այդ առարկան, յարգելի տիկինը ժողովեց իր մօտ քաղաքիս քանի մի գերդաստանների 5—6 տարեկան ծաղկափթիթ հասակի մանուկները և իրան յատուկ եռանդով առանձին անգամ գործ դրեց սկզբնական դաստիարակութեան այդ նոր եղանակը:

Բայց չը կամենալով որ այդ օգտակար ուղղութիւնը միայն մի սահմանափակ շրջանի մէջ տիրէ և ցանկալով կարելոյն չափ արծարծել այդ գիտութիւնը նաև այլ տեղեր, տիկին Բաբայեանը երկու տարի առաջ պատրաստութիւն յայտնեց ծանօթացնել ցանկացողներին իր մասնագիտութեան հետ: Եւ այդ ազնիւ սրտի հրաւէրքը անլսելի չեղաւ: Ներքոյ ստորագրեալներիս մօտ երկու տարի դասախօսեց տիկինը և կարելոյն չափ պատրաստեց մեզ մանկական պարտէզի ղեկավարութեան համար: Մի և նոյն ժամանակ տիկնոջ յարգելի ամուսինը, բժշկապետ պ. Աւետիք Բաբայեանը, զոհելով իր հանգստութեան ազատ ժամերը, չը զլացաւ դասախօսել մեզ մանկատածութեան և առողջապահութեան մասին, որ այնքան կարևոր են՝ նամանաւանդ մատաղ սերունդի սկզբնական կրթութեան համար:

Թէև մեծարգոյ Բաբայեանների աշխատութեան արգասիքը արդէն երևան եղան Զրկինեանց և Թանգոյեանց մանկական պարտէզների հիմնվելովը Թիֆլիսում, բայց մեր շրջանում կան նաև ստարաքաղաքացիք—Ախալցխայից, Երևանից և Շուշիից, որոնք պիտի արծարծեն այսուհետև դաստիարակութեան այդ եղանակը Թիֆլիսից դուրս:

Ո՛չ իբրև մնապարծութիւն, այլ յիշելով լոկ տիկին Սօֆիա և պ. Աւետիք Բաբայեանների մեզ ցոյց տուած, ներիլի ասել, ծառայութիւնը Ֆրեօբելի ուսումնասիրութեան գործում, մոռանելով նաև այն ծանր, բայց քաղցր պարտականութիւնը, որ յանուն մանուկի կրթութեան դրվեց արդէն մեզ վրա՝ կաշխատենք մեր ընտրած ասպարիզում իրագործել մեր ուսածը:

Բայց որքան և թոյլ լինի մեր ցոյց տուած պտուղը, որքան և տկար լինեն մեր ջանքերը, այնու ամենայնիւ, մեր ընտրած գործունէութեան նշանաբանը լինելու է մեծարգոյ Բաբայեան ամուսինների աւանդածը—անսահման և խելացի սէր դէպի մանուկը ու մշտնջենական հոգատարութիւն առողջ մարմնի մէջ՝ առողջ միտք զարգացնելու:

Մեծարգոյ Բաբայեանների ջանքերը պիտի վարձատրվեն անշուշտ, ոչ մեր հրապարակական շնորհակալութեամբ, այլ այն ակնկալութեամբ, թէ դէպի մեզ և թէ դէպի մեզ յանձնելիք մանկտին, որի իրագործելը կը լինի մեր ջանքը և որ կաշխատենք կատարել մեզ քարոզած սկզբունքները, ոչ միայն ի մխիթարութիւն Բաբայեանների, այլ և յօգուտ նոյն իսկ մեր և այն հասարակութեան, որի մէջ պիտի ապրենք և գործենք:

Բայց եթէ մեր շրջանը, իբրև առաջինը, զերծ չը մնայ այս և այն թերութիւններից, կը մաղթենք, որ մեծարգոյ Բաբայեանները չը զլանան նոյն եռանդով կազմել ապագայում ևս խմբեր՝ աւելի օգտաւէտ գտնվելու հայ մանուկի համար, ի սէր որոյ և մենք հանդէս պէտք է գանք:

Բարեհաճեցէք, մեծարգոյ խմբագիր, զետեղելու այս նամակը ձեր լրագրի էջերում, մանաւանդ որ մեզ յայտնի է ձեր պատրաստակամութիւնը միշտ խրախուսանն կարդալու յօգուտ մանկավարժութեան:

Ընդունեցէք կանխապէս մեր շնորհակալիքը, որով մնամք ձեզ յարգող՝

Օրիորդք—Ամիրխանեան Նատալիա, Առաքելեան Հեղինէ, Ագնատուրեան Հռիփսիմէ, Արշակունի Գայիանէ, Երիցեան Սողոմէ, Խոջամիրեան Սօֆիա, Մամիկոնեան Մարիամ, Յակոբեան, Յովհաննիսեան, Ջալինեան Կատարինէ, Ջալինեան Վառվառայ, Սալամբէգեան Նունէ, Սահառունի Շուշանիկ, Սմբատեան Նունէ, Վառլամեան Մարիամ, Տէր Խաչատրեան Գայիանէ, Օրբելի Վարդուհի:

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԲԱԳՈՒԻՑ մեզ գրում են որ այդտեղ թագադրութեան տօնախմբութիւնը կատարվեցաւ շատ շքեղ կերպով: Մայիսի 16-ին նշանակված էր դումայի կարգադրութեամբ Պարապետ ասված տեղի վրա հանդիսաւոր ճաշ և կէս օրից յետոյ երկաթուղու կայարանի մօտ պէտք է լինէր ձիարշաւ: Ճաշը տրվեցաւ, բայց սաստիկ քամին և բարձրացող սարսափելի թոզը խանգարեցին ձիարշաւին, որ ուրիշ օրվայ յետաձգվեցաւ: Ճաշից յետոյ գինուորներին և հասարակութեանը բաժանվեցան Թագաւոր Կայսրի և Կայսրուհու լուսանկար պատկերները: Ձիարշաւը տեղի ունեցաւ մի քանի օրից յետոյ և հիանալի կերպով անցաւ:

—

ԲԱԳՈՒԻՑ մեզ գրում են: «Ցեղային շոգենաւական «Արմենիա» հայ-ընկերութեան առաջին շոգենաւը, «Արմենակ» անունով, որը դեռ անցեալ տարի պատուիրված էր Լօնդօնում, մայիսի 12-ին հասաւ Բագու և մտաւ քաղաքիս նաւահանգիստը: Նա հեզալից է և կարող է իր մէջ 25 հազար պուդ կերօսին պարունակել»:

—

Նօբելի գործարանում պատահած վերջին հրդեհի պատճառով, գործարանը 15 օր չարունակ դադարեցրեց իր գործունէութիւնը և այդ դադարման վնասը, որպէս պատմում են, հասնում է աւելի քան 150 հազար րուբլ գումարի, չը նայելով որ նոյն իսկ հրդեհից պատճառած իսկական վնասը աննշան է:

—

ԱԽԱԼՔԱԼԱՔԻՑ մեզ գրում են: «Քաղաքիս փողոցներից շատերի, գլխաւորապէս հեռաւորների, դռների առաջ սալայատակներ կամ չեն շինած, կամ թերի են: Այդ տեղերում չը կան լապտերներն էլ, այնպէս որ իւրաքանչիւր րոպէ մարդս վտանգի մէջ է ընկնել և գլուխը կոտրել: Ի նկատի ունելով Փօտօզէնի այժմեան էժանութիւնը, թանգ չէր նստի այդպիսի տեղեր և առհասարակ քաղաքը աւելի լաւ լուսաւորել»:

—

Բագուից մեզ հաղորդում են որ մի նշանաւոր քիմիկոս յաջողել է, վերջապէս, պատրաստված սպիտակ նաւթը զանազան բովագրութեամբ սառեցնել և նրան կտոր կտոր ընդունների մէջ զարսելով, ուր ցականում է, ուղարկել: Հարկաւոր եղած ժամանակ այդպէս պատրաստած նաւթին մի րօպէի մէջ կարելի է նորից բնական կերպարանք տալ:

—

Նորերումս, ինչպէս մեզ գրում են Բագուից, գործարանների մօտ մի սպանված կառապանի դիակ գտան: Երկու օրից յետոյ մի ուրիշ կառապան սպանվեցաւ քաղաքում, իսկ մի երկու շաբաթ առաջ երեք կառապաններ կռւելով միմեանց հետ, նրանցից երկուսը սպանվեցան: Ուրեմն մի ամսվայ ընթացքում սպանվել են չորս կառապաններ Բագուի մէջ:

—

ՎԼԱԴԻԿԱՎԿԱՍԻՑ ստացանք 10 րուբլ պ. Գէորգ Կերեցեանից, որպէս զի նրա անունով ուղարկենք «Մշակ» լրագիրը Վլադիկավկասի հայոց հոգևոր դպրոցին:

—

Լսում ենք որ ինչպէս ուրիշ քաղաքներում, նմանապէս և ԱԽԱԼՑԽԱՅՈՒՄ առուտուրը բոլորովին ընկել է:

—

Մայիսի 23-ից հարցաքննութիւնները սկսվեցան Ախալցխայի Կարապետեան, Եղիսաբեթեան և ծխական ուսումնարանների մէջ: Յոյս են յայտնում որ այս տարի հարցաքննութիւնները աջող կը լինեն:

—

Մեզ խնդրում են տպել հետևեալը: «Հոգևոր իշխանութեան կարգադրութեամբ որոշված է յառաջիկայ կիրակի, յունիսի 5-ին կանոնաւոր ընտրութիւն անել երեսփոխանի Մողնու Ս. Գէորգ եկեղեցու համար: Ցայտնում ենք ի գիտութիւն Մողնու եկեղեցու բոլոր ծխականաց, որ ընտրութիւնը սկսվելու է սուրբ պատարագից յետոյ ժամը 12-ին: Իսկ եթէ այս անգամ էլ չը յաջողեցաւ, ժողովրդականաց անտարբեր մնալու պատճառով երեսփոխի ընտրելը, ինչպէս ուրիշ անգամ ևս շատ անգամ պատահել է, այն դէպքում հոգևոր իշխանութիւնը ինքն մտադիր է այս մասին անել իր կարգադրութիւնը, առանց յետաձգութեան»:

—

Մեզ պատմում են որ մայիսի 15-ին հետևեալ սարսափելի եղեռնագործութիւն է պատահել ԳԱՆՁԱԿՈՒՄ: Երկու հոգի տասն և երեք տարեկան երեխաներ, տանելով իրանց հասակակից մի երրորդ ընկերին քաղաքի այգիներից մինը, կապոտում են նրա ոտն ու ձեռքը և սկսում են դանակով վիզը կտրել, յետոյ դանակը խրում են իրանց զոհի կողքը և երբ խեղճ զոհը տանջվում է, մանկահասակ դահիճները նրան կոխում են առուի մէջ, որպէս զի չուտով մեռնի: Սպանվողը և սպանողները չնչին մանկական կռիւ են ունեցել իրանց մէջ:

—

ԹԻՖԼԻՍԻ Ս. Սարգիս եկեղեցու վանահայրութիւնը, ինչպէս լսում ենք, Մամբրէ վարդապետից առնված է, հոգևոր կառավարութեան հրամանով և յանձնված է Գառնակերեանց վարդապետին: Այդ եկեղեցին Թիֆլիսի բոլոր եկեղեցիներից զանազանվում է նրանով, որ նրա արդիւնքը գնում է Էջմիածին: Այդ արդիւնքի հսկողութեան համար Էջմիածինը տարեկան 500 րուբլ է նշանակում եկեղեցու վանահօրը: Ս. Սարգիս եկեղեցին Թիֆլիսի ամենաարդիւնաւոր եկեղեցիներից մինն է: Վերջին տարիներում վանահօր պաշտօնը կատարում էր այդտեղ Մամբրէ վարդապետը, որ մի և նոյն ժամանակ Կօնսիստօրիայի անդամ էլ էր: Բայց այժմ, երբ Գառնակերեանց վարդապետը արդէն նշանակվել է վանահայր այդ եկեղեցու, լսում ենք որ յանկարծ յայտնվել է մի այլ հոգևորական, որ մտադիր է առաջարկել հոգևոր իշխանութեանը, որ Ս. Սարգիս եկեղեցու արդիւնքների վրա հսկողութիւնը իրան յանձնեն, իր աշխատութեան համար, փոխանակ տարեկան 500 րուբլ գումարի, բաւական համարելով 200 րուբլ ռոճիկ և խոստանալով մի և նոյն ժամանակ, որ իւրաքանչիւր տարի մէկ ու կէս անգամ աւելի արդիւնք կը ներկայացնի այդ եկեղեցուց, քան թէ իր նախորդներն էին ներկայացրել, բացառելով, ի հարկէ Գառնակերեանց վարդապետին, որ դեռ նոր է նշանակվել և դեռ յայտնի չէ թէ ինչքան արդիւնք կը ներկայացնի տարվայ վերջը:

—

«Новости» լրագրում կարդում ենք, որ Մոսկվայում, թագադրութեան ժամանակ, կայսերական մայրաքաղաքում ներկայ գտնված ամբողջ ռուսաց և օտար մամուլի ներկայացուցիչների ճաշը, որ տրվեցաւ ի պատիւ պ. Վագանովի, որ թագադրութեան ժամանակ ցէնզօր էր նշանակված կառավարութեան կողմից Մոսկվայից աշխարհի ծայրերը ուղարկվող թղթակցութիւնների և հեռագիրների: Վագանով իր անկողմնապահութեամբ և արդար վարմունքով դէպի լրագրութիւնը, մամուլի ընդհանուր սէրը և համակրութիւնն էր գրաւել: Ճաշի ժամանակ, ի հարկէ, նախ և առաջ ոգևորված տօստեր առաջարկվեցան Թագաւոր Կայսրի և Կայսրուհու համար, յետոյ օտար պետութիւնների միապետների համար, այնուհետև ոգևորութեամբ ընդունվեցան տօստեր Վագանովի համար և պալատական մինիստր կոմս Վօրօնցօվ-Դաշկօվի համար, որին յանձնված էր մամուլի ներկայացուցիչների ընդունելը և հիւրասիրելը Մոսկվայում: Այնուհետև խմվեցան տօստեր ի պատիւ միւս մինիստրների և մամուլի այլ և այլ ներկայացուցիչների: Բայց, ասում է ռուս լրագիրը, երբ վերջի վերջոյ «Минута» լրագրի խմբագիր Բատալինը վերկացաւ և առաջարկեց տօստ ի պատիւ Կատկօվի, դահլիճի մէջ յանկարծ տիրեց խորին լռութիւն և ոչ ոք չընդունեց այդ տօստը, ոչ ոք չը պատասխանեց նրան: Այդ տեսակ անցք, աւելացնում է լրագիրը, երկրորդ անգամ է պատահում Կատկօվի հետ. առաջին անգամ նոյնը պատահեց նրա հետ Պուշկինին Մոսկվայում արձան կանգնեցնելու տօնախմբութեան ժամանակ:

—

«Кавказъ» լրագրում կարդում ենք հետևեալ քաղուածքներ Կ. Պօլսի հայոց լրագիրներից: Կ. Պօլսի լրագիրների խօսքերին նայելով, Էրզրումի մէջ նոր անկարգութիւններ պատահեցան. ընդհարումներ եղան ոստիկանութեան և քրիստոնեաների մէջ, որի հետևանքն էին մի քանի վիրաւորումներ: Ձերբակալութիւններ կատարվեցան: Կ. Պօլսում ստացված հեռագիրը հաղորդում է որ Վանում իբր թէ յայտնվեցան յեղափոխական յանձնաժողովներ, որոնք կապ ունեն Էրզրումի նոյնպիսի յանձնաժողովների հետ: Կատարվեցան 300-ի չափ կալանաւորումներ: Բայց «Stamboul» լրագիրը հերքելով այդ կալանաւորութիւնների քաղաքական նշանակութիւնը, բացատրում է որ յիշեալ անկարգութիւնները ուրիշ բան չէին, եթէ ոչ ընդհարումներ քրդերի և հայերի մէջ, որոնցից վերջինները այս անգամ համարձակվեցան զէնք բարձրացնել իրանց կա-

ղոպտող քուրդերի դէմ։ Իսկ այս տեսակ ընդդիմադրութիւն քրիստոնեաների կողմից Թիւրքերը արդէն ապստամբութիւն են համարում։»

—

«Արձագանք» շաբաթաթերթին գրում են Թաւրիզից հետեւեալը: «Ապրիլի 21-ին, արշալոյսին մեր քաղաքում և նորա շրջակայքում զգացվեցաւ երկրաշարժի մի բաւական երկարատեւ ցնցում, իսկ նոյն աւուր մի ժամին գկնի կէս աւուր զգացինք մի սարսափելի, համարեա թէ չը տեւնված ցնցում, այնպէս որ ամեն մարդ և չնչաւոր սարսափահար էին եղած։ Ամենաամուր և ամենաերեւելի շէնքերից սկսած մինչև վերջին խրճիթը վնասված, պատռւած են։ Քաղաքի բնակիչներից երեւլիները քաղաքից դուրս այգիներում և դաշտերում են մնում, կամ վրաններ տակ։ Օր ընդ մէջ թեթև ցնցումներ շարունակվում են։»

—

Թիֆլիսում հրատարակվող «Юридическое Обозрѣніе» շաբաթաթերթը նուիրում է հետեւեալ համակրական խօսքերը Թագաւորի հրամանով ադանդաւորներին հաւասար քաղաքական իրաւունքներ տալուն։ «Օրէնսդրական ակտը ադանդաւորների մասին մի նշանաւոր առաջադէմ քայլ է մեր օրէնսդրութեան մէջ։ Այդ ակտը այն աւելի ճան տրամ և մարդասէր է, որ մինչև անգամ մեր «պահպանողականները» չը համարձակվեցան թշնամաբար վերաբերվել նրան, ինչպէս նրանք միշտ, փոխարէն բերանին, վերաբերվում են ամեն գործողութեան որ կրում է դէպի առաջադիմութեան և օրէնքի առաջ հաւասարութիւն սիրոյ դրոշմը, քանի որ նրանց համար այն բոլորը որ չէ ներշնչվում իրանց իդէալին և հայեացքին «ինքնուրոյն» պետական կազմակերպութեան, չը պէտք է գոյութեան իրաւունք ունենայ։ Մնացորդներ միջնադարեան անհամբերողութեան, մեր երկու գլխաւոր ցաւերը,—ադանդաւորների և հրէաների հարցը, պէտք է յուսալ շուտով դադարելու են հարց լինել, որին անկասկած ապացոյց կարող է լինել մայիսի 8-ին Բարձրագոյն հաստատված պետական խորհրդի կարծիքը։ Գոնէ այժմ ադանդաւորներ կարող են համարվել լիազօր քաղաքացիական իրաւունքներ ունեցող ռուսաց կայսրութեան քաղաքացիք, որովհետև խղճի և դաւանութիւնների ազատութեան բարեբար սկզբունքը այս օրից դառնում է ամուր հիմք ռուսաց օրէնսդրութեան։ Այնուհետև, որպէս լօգիկական հետեւանք այդ սկզբունքի, պէտք է յուսալ, նոյնքան բարեյաջող կերպով կը լուծվի և հրէաների համար նրանց հաւասար քաղաքական իրաւունքների հարցը, որովհետև ինչ էլ ասեն պ. պ. Սավօրին, Պիխնօ և Օզմիգօվ, պէտք է այնու ամենայնիւ խոստովանվել որ հրէաներին նեղացնելու գործում գլխաւոր դեր է խաղում ոչ այնքան քաղաքա-տնտեսական խնդիրը, որքան կրօնական հարցը։ Վերջացնելով մենք չենք կարող չը ծանօթացնել ընթերցողին «Моск. Вѣд.» լրագրից վեր առած կարճ քաղուածքի հետ, որ ներկայացնում է ամենալաւ ապացոյց, որ նոյն իսկ այնպիսի մի «պահպանող» ինչպէս է պ. Կատկով, խոստովանվում է որ խղճի և հաւատի գործում նեղելու համար ընդունվող միջոցները հասցնում են միշտ ցանկացածին հակառակ հետեւանքներին։ Կար ժամանակ, ասում է «Моск. Вѣд.», երբ նեղացնելով և սահմանափակելով ենթադրում էին խելքի բերել մոլորվածներին և վերադարձնել նրանց ուղղափառութեան գիրկը։ Իսկ իրականութեան մէջ, ընդհակառակն, հասնում էին հակառակ հետեւանքների. ադանդաւորները միայն աւելի զայրանում էին եկեղեցու դէմ, վերագրելով նրան այն բռնի միջոցներ, որ գործ էր դնում պետական իշխանութիւնը, որ պահպանում էր եկեղեցին։ Բայց ոստիկանական նեղութիւնների հեռացնելովը, զայրացման ոգին պէտք է փոքր առ փոքր նուաղի, թուլանայ. ականջները և սրտերը մոլութեան մէջ յամառողների, պէտք է աւելի մատչելի դառնան հոգեւոր համոզումներին, որոնք ոչինչ բռնի իրանց մէջ չեն պարունակի։» Հաւատի իրաւացի դատողութիւն, աւելացնում է Թիֆլիսի իրաւաբանական լրագիրը։ Նոյն կտորները Կատկովի լրագրից արտատպելով, Մոսկվայի «Русскій Курьеръ» լրագիրը ասում է Կատկովի մասին որ լաւ է «ուշ քան թէ երբէք» խոստովանվել ճշմարտութիւնը։ Կատկով որ մինչև այժմ ամեն բանի մէջ քարոզում էր պօլիցիական ճընշում, այժմ յանկարծ բողոքում է պօլիցիական ճնշման դէմ հաւատի և խղճի գործում։

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

—

—Ֆրանսիական մասնաժողովը ապահարզանի մասին զումարվեցաւ Ալլուի նախագահութեամբ։ Նա լսեց Միշելի զեկուցումն, որ խորհուրդ է տալիս մերժել այդ օրէնքը։ Զեկուցումն ընդունվեցաւ 5 ձայների բազմութեամբ 4-ի դէմ։ Էյմար-Գիւվերնէյ, որ քուէարկեց յօգուտ զեկուցման, յայտնեց, թէ միւս նիստին նա կը ներկայացնէ հակառախագիծ։ Այս վերջինը թոյլ կը տայ ապահարզանի մի քանի դէպքեր։ Եթէ նախկին օրինագծի 4 կողմնակիցները կընդունեն այդ հակառախագիծը, այն ժամանակ մասնաժողովը փոփոխութիւնների կենթարկվի, որը կը վերջանայ այժմեան զեկուցանողի հրաժարականով, իսկ մասնաժողովը օրէնքը մերժելու տեղ մի այլ նախագիծ կը ներկայացնէ, որ այդ օրէնքի քննութեան հետեւանքը կը լինի։

—Ֆրանսիական պարլամենտական մասնաժողովը բանւորների ընկերութիւնների մասին յունիսի 3-ին լսեց գարբնոցների և ձուլարանի գործարանատէր Մարկիզ Վօգէի, տառեր ձուլող Բերնի, կաշուեգործ Գօրժէի, ապարանատէր Գօշչօի և ուրիշների զեկուցումները։ Առեւտրական այդ բոլոր տները թոյլ են տալիս բանւորների օգուտից մաս ունենալ։ «Bon marché» առեւտրական տան դիրեկտորը հաղորդեց այդ տան ներքին կազմակերպութեան մասին տեղեկութիւններ։ «Bon marché» ունի 2,200 ծառայողներ, որոնցից 200—300 օրական բանւոր մարդիկ և կանայք։ Գրասենեակի մէջ ծառայողները ստանում են 6,000 մինչև 15,000 ֆրանկ ռոճիկ և մաս ունեն ձեռնարկութեան տուած շահերից։ 120 ծառայողների դրամագլխի մէջ 50,000 ֆրանկի պայ ունեն։ Մընացած ծառայողները օգուտից մաս են ստանում 5 տարի ծառայելուց յետոյ։ Կասսան անակնկալ դէպքերի համար 700,000 ֆրանկ գումար ունի։ Խանութի մէջ ծառայող օրիորդները և գրասենեակի ծառայողները բնակարաններ ունեն առեւտրական տնից, իսկ մնացածները ճաշ են ստանում։

—Աւստրո-ունգարական պետութեան երկու բաժինների ֆինանսների ընդհանուր մինիստր Ֆօն-Կալլայ մտադիր է յունիսին այցելել գրաւված նահանգների այն տեղերը, որտեղ նա իր անցեալ ճանապարհորդութեան ժամանակ չէ եղել, այսինքն նա կայցելէ Սերբիային սահմանակից հողերը։ Շատ կարելի է, որ նա ուղեւորվի և Ցետինիէ։

—Յունիսի 2-ին համայնքների ժողովը քննեց անգլիական զօրքերի համար զինուորներ հաւաքելու այժմեան ձեւը։ Մարկիզ Հարտինգտօն այն կարծիքի է, որ ծառայութեան ժամանակամիջոցը կարճ է և որ անցեալ տարվայ հաւաքված զինուորները բաւական չէին։ Հարտինգտօն կարծում է, որ պէտք չէ արմատականապէս փոփոխել մի որ և է կարգ առանց նախապէս համոզվելու, թէ դժուարութիւնները սպառնում են մշտական դառնալ։ «Վերջին տարիների զինուորների հաւաքելը, ասեց մինիստրը, բաւական էր զօրքերի պահանջների համար։ Այնու ամենայնիւ կառավարութիւնը մտադիր է երկարացնել ծառայութեան ժամանակամիջոցը և աւելացնել հնդկական զինուորների ռոճիկները։ Բացի այդ նա մտադիր է մի քանի դէպքերում պարգևներ առաջարկել զինուորների հաւաքման համար։ Վերջապէս կառավարութիւնը մտադիր է զինուորներին ծառայութեան ընդունել 12 տարով, որոնցից 9 տարի պէտք է ծառայել գործող զօրքերի, իսկ 3 տարին պահեստի մէջ։»

—Ստեֆանիի գործակալութիւնը մի նկատողութիւն տպեց, որ հերքում է իտալական լրագիրներից մէկի հաղորդութիւնը, իբր թէ իտալական կառավարութիւնը 120,000 հրացաններ պատուիրեց Սեն-Էտիենի հրացանի գործարանին։

—Լրագիրները հաղորդում են որ Գերմանիան սաստիկ կերպով պահանջում է Թիւրքիայից որ Վանի և Էրզրումի վիլայէթներում քրիստոնեայ նահանգապետներ նշանակվեն։ Այս պահանջները մի կողմից, անգլիական տէրութեան բուռն յայտնութիւնները միւս կողմից, շատ մեծ շփոթութիւն են գցել թիւրք կառավարութեան մէջ։ Բ. Դուռը մտադիր է յանձնել Մուխթար-փաշային Հայաստանի մէջ ամենակարճ ժամանակում ռէֆօրմներ մտցնելու։

—Կ. Պօլսից, 26 մայիսից հեռագրում են լրագիրներին։ Հաստատվում է այն լուրը որ Բ. Դուռը կամենում է խնայել մեծ պետութիւններին, դրամական միջոց չունենալու պատճառով, յետաձգել առ ժամանակ Հայաստանի ռէֆօրմների իրագործելը։ Թիւրք մինիստրների խորհուրդը համարեա ամեն՝ օր նիստ ունի մտցնելի ռէֆօրմների ծրագրի մշակելու վերաբերութեամբ։

—«Русскій Курьеръ» լրագրին հեռագրում են, որ հաստատվում է այն լուրը որ Հայաստանում արդէն նշանակված են մի քանի նահանգապետներ քրիստոնեաներից։

—Կ. Պօլսից լրագիրներին հաղորդում են հետեւեալը։ Ինչպէս յայտնի է, լորդ Դիւֆըրին Կ. Պօլսից իր մեկնելուց առաջ պնդում էր Սուլթանի մօտ՝ Հայաստանում անյապաղ ռէֆօրմներ մտցնելու։ Դիւֆըրինի այս եռանդոտ պահանջների համեմատ, անմիջապէս կազմվեցաւ մի յանձնաժողով, որ և շտապով կազմեց ռէֆօրմների մի նախագիծ և ներկայացրեց ի հաստատութիւն սուլթանին։ Աչքի առաջ ունենալով այն ամենակարճ ժամանակը, որի ընթացքում պատրաստվեցաւ այդ նախագիծը և այն ոգին, որ տիրում էր յանձնաժողովի անդամների մէջ, կարելի է հաստատ ասել, որ այդպիսի նախագիծ թերի և անբաւարար է։ Յանձնաժողովը բոլորովին տարբեր տեսակէտ ունէր նախագիծ կազմելիս, քան թէ լորդ Դիւֆըրին։ Համեմատ Բ. Դրան հրահանգներին, յանձնաժողովը, բոլորովին հակառակ բրիտանական տէրութեան ցանկութիւններին, անտես առաւ այն հանգամանքը որ Բեռլինի դաշնագրով այդ ռէֆօրմները յատկապէս պէտք է գործ դնվէին յօգուտ հայ ազգաբնակութեան, տալով նրան ապահովութիւն Հայաստանի միւս բնակիչներից, քիւրդերից և չերքեզներից, այն ինչ յանձնաժողովը ենթադրում է իր մտադրած ռէֆօրմները մտցնել ամբողջ պետութեան նահանգների մէջ։ Պէտք է, ուրեմն նախատեսել, որ այդ բարենորոգումները անբաւարար կը համարվեն բրիտանական տէրութեան կողմից։

ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ

Կանանց պաշտօնական գործունէութիւնը Դանիայում։ Ըստ երեւոյթին, այդ փոքրիկ պետութեան մէջ աւելի քան որ և է ուրիշ տեղ կանանց հնարաւորութիւն է տրվում ընտրել իրանց համար այս կամ ուրիշ պաշտօնական ասպարէզ։ Ներկայ ժամանակում Դանիայում ծառայութեան մէջ են հաշւում մօտ 1000 կանայք, որոնցից 78 ծառայում են փօստային վարչութեան մէջ, 124 աշխատում են հեռագրատների մէջ և 650-ից աւելի կանայք գտած են իրանց համար յարմարաւոր պարապմունքներ երկաթուղիներում։

***

Կղերական «Univers» լրագիրը, Գերմանիայում այս օրերս Մարտին Լութէրի չորս հարիւրամեայ յոբելեանը տօնելու առիթով նկատելով, որ բոլոր շինութիւնները Էրֆուրտում, Վիտտէնբերգում, և Էյսլեբէնում, որոնք որ և է կապ ունեն նրա յիշատակի հետ, օրինակ, Կոտտի տունը, ուր ծնվեցաւ Լութէր, եկեղեցին, որտեղ նա թաղված է և այլն կայծակնահար են եղած, ասում է. «Ըստ երեւոյթին, երկնային հուրը կամեցաւ մաքրել այն բոլոր տեղերը, որոնք պղծված են եղել այդ մարդու ներկայութեամբ։ Լութերի ծընընդեան չորս հարիւրամեակը տօնելով, Գերմանիան տօնում է, մի և նոյն ժամանակ, իր դըժբախտութիւնների սկիզբը, որովհետև նա (Գերմանիան) պարտական է այդ հաւատաքրուժին երբ և իցէ իր գլխին թափված ամենասարսափելի թշուառութիւններով։»

***

Սպանութիւնները և պատիժը Միացեալ-Նահանգներում։ Հիւս. Ամերիկայի լրագիրները հաղորդում են, որ անցեալ տարի Միացեալ-Նահանգներում իւրաքանչիւր օր պատահում էր երկու սպանութիւն, իսկ իւրաքանչիւր շաբաթ կատարվում էր երկու պատիժ։

***

Ազատութեան արձանը։ Նիւ-Եօրկում այս օրերս ֆրանսիացիք կը կանգնացնեն «Ազատութեան» արձանը, որի նմանը, ինչպէս պատմում են, չը կայ երկրագնտիս վրայ։ Արձանը շինած է քանդակագործ Բարտօլդի ձեռքով, բրօնզից և ունի $46^1/_2$ մետր բարձրութիւն, այսինքն Վանդօմի կոթողից $21^1/_2$ մետր բարձր։

***

1884 թ. կը լրանայ 100 տարին, ինչ որ Ամերիկայից ուղարկվել է Եւրոպա առաջին կարաւանը (տրանսպորտը) ամերիկական բամբակի։

«ՄՇԱԿԻ» ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՀԻՒՍԻՍԱՅԻՆ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵՆԻՑ

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 1 յունիսի։ Քաղաքական 17 յանցաւորների մասին դատավճռի օրինաւոր ոյժ ստանալուց յետոյ արդարութեան մինիստրը մայիսի 26-ին այդ դատավճիռը առաջարկեց Բարձրագոյն Հայեցողութեանը։ Թագաւոր կայսրը ողորմաբար հրամայեց. Բօգդանօվիչի, Տէլալօվի, Զլատօպօլսկու, Գրաչեվսկու, Կլեմենկօի և Բուցեվիչի մահուան պատիժը փոխարինել անժամանակ տաժանակիր աշխատանքներով։ Ստեֆանօվիչի անժամանակ տաժանակիր աշխատանքները՝ սահմանափակել 8 տարով, Լիսօվսկուն՝ սահմանափակել 4 տարով, Բօրէյշին՝ Սիբիրի ոչ հեռու տեղերում բնակեցնելով և Իւշկօվին՝ Արեւմտեան Սիբիրի մէջ բնակեցնելով։ „Օրէնքների ժողովածուի“ մէջ հրատարակված են գլխաւոր հիմունքները գեմստվօների խնայողական կասսաներ հիմնելու համար և ակցիոներական նոր բանկերի բացման կանոնների փոփոխութիւնները։ Արդիւնաբերութեանը և առեւտրին նպաստող ընկերութիւնը մտադիր է բանալ Ս. Պետերբուրգի և Մոսկվայի մէջ տնային արդիւնաբերութիւնների աշխարահանդէս և պահեստ։

ՄՈՍԿՎԱ, 1 յունիսի։ Դումայի երէկվայ նիստի ժամանակ քաղաքագլուխ Չիչերին ասեց, թէ Թագաւոր կայսրը անձամբ նրան յայտնեց, որ կատարելապէս բաւական է Մոսկվայից, շնորհակալութիւն յայտնեց ընդունելութեան համար և ասեց, որ այսուհետև Մոսկվայի հետ կապերը աւելի ամրացան քան թէ առաջ։ Այնուհետև Չիչերին հաղորդեց, որ թոյլ տրվեցաւ 3 միլիոնի օբլիգացիաներ հրատարակել քաղաքի բարւոքման ծախսերը ծածկելու համար։

ՎԻԱՏԿԱ, 1 յունիսի։ Սարապուլսկի գաւառի մէջ հեղեղը ոչնչացրեց ալիւր աղացող ջրաղացներ 50 վերստ տարածութեան վրայ։ Չորս ջրաղացներ, շատ շինութիւններ, փայտ և խոտ հեղեղը քշեց։ Կորան երեք մարդիկ և շատ անասուններ։ Վնասները դեռ յայտնի չեն։

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 2 յունիսի։ Արտաքին գործերի մինիստրը արտասահմանի ռուսաց ներկայացուցիչներին ուղղած շրջաբերականով հաղորդում է Թագաւոր կայսրի յանձնարարութիւնը՝ յայտնել Նորին Մեծութեան շնորհակալութիւնը բարեկամական զգացմունքների համար, որոնք արտայայտվեցան արտաքոյ կարգի դեսպանութիւնների ուղարկելով թագադրութեանը, որ Աստուածային Զօրքին ցոյց տուած յարգանքը համակրութեամբ ընդունվեցաւ ռուս ժողովրդից, որը անքակտելի կերպով միացած է կայսերական Տան հետ կրօնի և միապետութեան կապերով և որ, բաժանելով ժողովրդի զգացմունքները, Թագաւորը զգացված է օտար թագակիրների և կառավարիչների բարեկամութիւնից, համարելով նրան համաձայնութեան և խաղաղութեան ապահով գրաւական, որոնց պահպանելը կատարելապէս համապատասխանում է Նորա Մեծութեան խաղաղասէր մտադրութիւններին։

Խմբագիր—Հրատարակող ԳՐԻԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆԻ

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՆԵՐՍԻՍԵԱՆ ազգային հոգևոր դպրանոցի **ՎԵՑԵՐՈՐԴ** դասատան աշակերտներից մէկը, կամենում է աշակերտներ և աշակերտուհիներ ՊԱՏՐԱՍՏԵԼ, ԲՈԼՈՐ հայ դպրոցների ստորին և միջին դասատանց համար ԱՄԵՆԱՉԱՓԱՒՈՐ ԳՆՈՎ։ Ցանկացողք Թող դիմեն Միջի փողոց, ամառ վաճառող Գրիգոր Գիրգիզեանի խանութը։

Հայոց կովկասի Բարեգործական ընկերութեան խորհուրդը խոնարհաբար խնդրում է ընկերութեան յարգելի անդամներին շնորհ բերել սոյն յունիսի 5-ին, կիւրակէ առաւօտեան 11 ժամին, Արծրունու Թատրոնական դահլիճում, ընդհանուր ժողով կազմելու, ընկերութեան 1882 Թւի հաշւի քննութեան համար (կանոնագր. § 43)։

1—1

ԷԺԱՆ ԾԱԽՎՈՒՄ ԵՆ ամառվայ ՎԵՐԱՐԿՈՒՆԵՐ 4 ր., 5,000 Թէյ բաժակներ 25 կ., 6,000 դանակակալներ և պատառաքաղաքակալներ 10 կ., 3,000 սոօպ անգլիական փօստային ԹՈՒՂԹ 1 ր. 20 կ. մինչև 4 ր. 40 կ. (ամենալաւ տեսակը)։ **ԹԷՅԻ** ահագին քանակութիւն 1-ին հունձի 1 ր. մինչև 2 ր. ֆունտը, իսկական ֆու-չէ-ֆու կշիռը ԱՌԱՆՑ ԹՂԹԻ։ **ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԽԱՆՈՒԹԻ** մէջ։ Նոյն տեղը Ջրամաններ շատ էժան։

1—10

ՋՐԻԱՊԷՍ

կազմում եմ ԽՆԴԻՐՔՆԵՐ դատաստանական, վարչական և հասարակական հիմնարկութիւնների համար։

ՀԱՍՑԷՍ. Զուզուրէթ, Նօվօ-Գօնչարնայա փողոց, տուն Դաւիթ Մամուլօվի, դէմ առ դէմ № 19 տան, հարցնել վերի յարկում։

2—3

«ԹԻՖԼԻՍԻ ՀԱՅԵՐԷՆ ԳՐՔԵՐԻ ՀՐԱՏԱՐԱԿԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ»

Հրատարակութեամբ լոյս տեսաւ և վաճառվում է Թիֆլիսի հայ-գրավաճառների մօտ ընտիր մատենագիրը՝

«ԱԳԱԹԱՆԳԵՂՈՍԻ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ»

524 երեսից բաղկացած։ Գինն է 1 րուբլի։ Օտարաքաղաքացիք կարող են դիմել նա և վարչութեան գրասենեակը, այս հասցէով. Въ Правленіе Тифлисскаго общества изданія армянскихъ книгъ». Фрейлинская улица, домъ С. Корганова, № 4.

ՄԻ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ

Տալիս է ամառային արձակուրդներին դասեր Թիֆլիսին մօտիկ, ԲԱՑԻ ՄԱՆԳԼԻՍԻՑ, ամարանոցներից մինում։ Մանրամասն պայմանները իմանալու համար մինչև յունիսի 10-ը դիմել հետեւեալ հասցէով.

ГАБРІЭЛЮ ЗУРАБОВИЧУ МИРЗОЕВУ. Тифлисъ, Конюшенная ул., за 1-ой Клас. Гимназіей, д. кн. Аргутинскаго. կամ „Աղբիւր" ամսագրի խմբագրատուն։

ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆ ԳՆԱԼՈՒ ՊԱՏՃԱՌՈՎ, հողի մի քանի կտորներ ծախվում են էժան Նարէքէժնայա փողոցի վրա, ոչ հեռու նոր կամուրջից։ Հարցնել **ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ՄԱԳԱԶԻՆՈՒՄ**։ Նոյն տեղը Բօմպէյի ոչամարդկանց և կանանց Թամքեր և դանազան ուրիշ ապրանքների մեծ ընտրութիւն ծախվում են շատ էժան։

7—10

Զատկի տօնի պատճառով

ԼՕՆԴՕՆՍԿԻ ՄԱԳԱԶԻՆՈՒՄ

(կամերչեսկի բանկի տակ, Զուբալօվի տներում)

Նշանակուած է ամենանուազեցրած գներ արտասահմանեան խմիչքների վրա։

Իսկական Հաւանայի սիգարներ մանր ծախքերի արժան

	ր. կ.
Ռօմ բութիլը	1—20
Կօնեակ . . . . 90 կ. և	1— »
Աբսենտ	1—50
Խինձի գինի	1—50
Պորտվէյն և խերէս . .	»—90
Օղի 40°	»—45
Ամենաընտիր լիկեօր . .	1—35

Երեխանց և մարդոց կուսատներ ու նօտեր անհամեմատ արժան գներով։

Մեծ քանակութիւն գալանտերէյնի ապրանքների։

Ամենալաւ սեւ Թէյ ֆունտը 1 ր. 20 կ. մինչև 2 ր. 40 կ.։

ԳԼՕՐՈՒՍԻ ԳՐԻՉՆԵՐ

Որոնցով կարելի է գրել ամենակոպիտ Թղթի վրա։

Միակ գործակա լութիւն ԱՆԳ-
ԼԻԱԿԱՆ Խ ԱՆՈՒԹ։ Նոյն
տեղը կան ամեն տեսակ ձեռագրե-
րի համար մեծ ժանակութեամբ
ԳՐԻՉՆԵՐ ամեն ձևի 25%
էժան քան Թէ ուրիշ տեղ։ կա-
նոյնպէս ԹԱՆԱՔ, Թուղթ, տետրակ-
ներ, գմուռ, ՄԱ ՏԻՏՆԵՐ, քարեգ-
րիչներ, պենալ, ԳՐՉԱԿՈԹ, քսակ-
ներ, ծխախոտի ամաններ, ՄԿՐԱՏ-
ՆԵՐ, ածելիք, ս րոցներ, խալիչա-
ներ, ԲԱԶԿԱԹՈՌ- ՄԱՀՃԱԿԱԼ, վեն
բարկու կախելու համար իրեր, ԳՕ-
ՏԻՆԵՐ, վգադօտի ներ, ՄԱՏՈՒՑԱ-

ՐԱՆՆԵՐ, բրիտանական մետալից իրեր, ԼԱԳՏԵՐՆԵՐ, գդալներ, ԲԱԺԱԿՆԵՐ, Ջրամաններ, երես լուանալու ամաններ, Ֆիլտրա, կրան, շվոցներ, այգու մկրատներ, շորի շչեօտկա, գլխի, երկաթէ Թելերից, ձիու համար։ Մակենտօշներ։ Բժշկական Թուղթ փաթերկլօզետի համար և այլն և այլն։

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԽԱՆՈՒԹ։

23—100

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԽԱՆՈՒԹԻ ՄԷՋ, ԹԷՅԻ ԳՆԵՐԻ ՆՇԱՆԱՒՈՐ ՓՈՔՐԱՑՈՒՄՆ

(MAISON DE CONFIANCE) ԱՐԾՐՈՒՆՈՒ ԳԱԼԵՐԷԱ №№ 156, 157, 158, 159 և 160.

Համեմատեցէք Թէյ

1 ր. 10 կ. Թէյի	հետ ամեն տեղ	1 ր. 30 կ.
1 „ 20 „	. . . .	1 „ 60 „
1 „ 40 „	. . . .	1 „ 90 „
1 „ 60 „	. . . .	2 „ 20 „
1 „ 80 „	. . . .	2 „ 50 „
ամենալաւը 2 ր.	. . . . .	3 „ ——

Մի և նոյն տեղը գործակալութիւն վաճառման շօկօլադի և կակաօ-ֆրայ էասենցիայի, Պալմերի բիսկվիտների, Բալրի կօնֆեկտների, Շէֆիլդի դանակների, Տօլրնեռի գրիչների, Գասէլի հրացանների, Վեկլիի րէվօլվերների, Բարնսբիի Թամբերի, Մեկինի ամաններ, կօլմանի կրախմալ և մանանեխ, Շվարցի ալբոմներ և այլն և այլն։

98—100

ВЪ РЕДАКЦІИ

ГАЗЕТЫ „МШАКЪ"

ПРОДАЕТСЯ БРОШЮРА

НА РУССКОМЪ ЯЗЫКѢ

„ЭКОНОМИЧЕСКОЕ ПОЛОЖЕНІЕ ТУРЕЦКИХЪ АРМЯНЪ."

Цѣна 25 копѣекъ.

Соч. Григорія Арцруни.

ОТКРЫТА ПОЛУГОДОВАЯ ПОДПИСКА

НА ЕЖЕНЕДѢЛЬНЫЙ ЮРИДИЧЕСКІЙ ЖУРНАЛЪ

„ЮРИДИЧЕСКОЕ ОБОЗРѢНІЕ"

Издаваемый въ г. Тифлисѣ.

(ГОДЪ ТРЕТІЙ)

Журналъ, какъ и прежде, выходитъ по четвергамъ, въ размѣрѣ отъ 1 до 2 печатныхъ листовъ, кромѣ приложеній, по прежней программѣ.

Пріемъ подписки, объявленій и розничная продажа: **Тифлисъ, Сололакская улица д. № 10.**

Подписная цѣна, съ пересылкою и доставкою, **на полъ года 6 р.**

Полугодовые подписчикм могутъ вносить при подпискѣ 3 р. и чрезъ два мѣсяца еще 3 р.

Подписка принимается на 3 мѣсяца—3 р. 20 к. и на 1 мѣсяцъ 1 р. 25 к.

ОТДѢЛЬНЫЕ НОМЕРА—25 КОП.

Объявленія, казенныя и частныя, по таксѣ за занимаемое мѣсто.

Подписка и объявленія принимаются также въ Москвѣ и С.-Петербургѣ, въ книжныхъ магазинахъ И. П. Анисимова.

Редакторъ-издатель **А. С. Френкель.**

(Присяжный повѣренный)

1—3

ԳԱԼԵՐԷԱ **ԱՐԾՐՈՒՆԻ**, ԴՎՕՐՑՕՎԱՅԱ ՓՈՂՈՑ

ՊԱՀԵՍՏ **ԵՒՐՕՊԱԿԱՆ ԱՊՐԱՆՔՆԵՐԻ** № 144.

СКЛАДЪ ЕВРОПЕЙСКИХЪ ТОВАРОВЪ

№ 144, ГАЛЛЕРЕЯ АРЦРУНИ

Ծախվում են. մեծ քանակութեամբ և խիստ էժան, վիէննայի ԹՕՆԷԹ ֆաբրիկայի ՄԷԲԷԼԻ ամեն տեսակ, նոյնպէս ՈՍԿԵԶՕԾ ՇՐՋԱՆԱԿՆԵՐ հայելիների համար և ՀԱՅԵԼԻՆԵՐ, լուսանկարների համար ԱԼԲՈՒՄԻ Թուղթ, բէլգիայի ԱՊԱԿԻՆԵՐ պատուհանների համար, ամեն տեսակի, նոյնպէս ՄԱՐՄԱՐԻՕՆ քար, ԹՈՒՋԵԱՅ ԱՄԱՆՆԵՐ էմալով, ՆԻԹՐԱԹ ԴԱՐԺԱՆ, ՈՍԿԻ և ուրիշ շատ ապրանքներ։

Վերականգնեցնող **ՄԱԿ-ՄԱՍՏԵՐ**, մազերը ամրացնող և նրանց **ԲՆԱԿԱՆ ԳՈՅՆԸ** վերադարձնող։ Գինը 2 ր. շիշը, **ՓՈՍՏԱՅՈՎ** ուղարկված 2 ր. 49 կօպ. **ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ** խանութի մէջ

Մի և նոյն տեղը **ԽԻՆԱՅԻ ԻՒՂ**, մազերը ամրացնելու համար, 1 ր. ամանը և վրձին գլխացաւի դէմ, **ՏՈՒԱԼԷՏԻ ՍԱՊՕՆ** և հոտաւէտ Ջրեր և այլն

22—100

Մ. Ն. ՏԷՐ-ՆԻԿՈՂՈՍԵԱՆԻ ՊԱՀԵՍՏ

ՄԵԾ ՔԱՆԱԿՈՒԹԵԱՄԲ ԵՒ ՄԱՆՐԱԾԱԽ

ԱՐՄԵԱՆՍԿԻ ԲԱԶԱՐ, ԿԱՏՕԼԻՉԵՍԿԱՅԱ ՓՈՂՈՑԻ ԱՆԿԻՒՆ, ՏՈՒՆ № 13

ՎԻԵՆՆԱՅԻ ԿԱՐԱՍԻՔ, զանազան աթոռներ 35 րուբլուց դիւժինը, բազկաթոռներ 6 ր., գիվաններ 12—25 ր., կաչելի, մանկական աթոռներ և այլն։ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԵՒ ՖՐԱՆՍԻԱԿԱՆ ՄԱՀՃԱԿԱԼՆԵՐ, ճանապարհի մահճակալներ, պահարաններ, ծալվող սամօվարներ։ Չեմօդաններ 2 ր. 75 կ.—26 ր., սակվօյաժ ձեռքի և ուսից կախելու, ճանապարհի սումկաներ, ՃԱՆԱՊԱՐՀԻ ԱՐԿՂԵՐ 5 ր. 50 կ.—30 ր.։

Սամօվարներ, խոհանոցի պղնձէ ամաններ, կօֆէյնիկ, Թէյամաններ, ութօներ և աղալու գործիք, գերմանական էմալով ամաններ, ԵՐԵՍ ԼՈՒԱՆԱԼՈՒ ՄԱՐՄԱՐԻՕՆԻ ամաններ 40 ր., երես լուանալու պղնձէ և ժեստի ամաններ։

ՊԱՏԻ ՀԱՅԵԼԻՆԵՐ 9 ր., տուալէտի հայելիներ 2 ր. 40 կ.—13 ր., զանազան մետալների մոմակալներ 1 ր.—15 ր., սեղանի գդալներ 4 ր. 50 կ. և Թանդ, Թէյի գդալներ Ֆրաժէի, մելխիօրի, լէհական և բրիտանական արծաթից աւելի էժան, քան Թէ ուրիշ տեղ, դանակներ, պատառաքաղեր 2 ր.—26 ր.։

ՎԱՐՇԱՎԱՅԻ ԿՕՇԻԿՆԵՐ կանանց և մարդկերանց, հովանոցներ կանանց և մարդկերանց, ռուսական և անգլիական պողպատէ և երկաթէ դանակներ, յայտնի գործարաններից, 10,000 հատ անգլիական և գերմանական կողպէքներ 10 կ. և աւելի։

ՌԷՎՕԼՎԵՐՆԵՐ զանազան տեսակի 3 ր. 50 կ.—35 ր., պատրօններ րէվօլվերների համար, հրացան 6 ր. և աւելի, զանազան վէշալկաներ, կշիռքներ։ Անգլիական և ամերիկական կլեօնկա 50 կ.—2 ր. արշինը։

Մշտապէս ունեմ 10,000 ֆ. ԹԷՅ Պօպօվ եղբայրների, կաֆէ ՄԻԽԵԼՍՕՆԻ Թէյի համար խմբեղէն էյնեմի, ՐԷՅՆԳԱՐԴԻ սիգարներ, հոտաւէտ ջուր (Օդըկօլօն) ծխող փոշիք, պուդրա, գլիցերինի սապօն և այլն, աւելի էժան քան Թէ ուրիշ տեղ։

ՄԵԾ ՔԱՆԱԿՈՒԹԵԱՄԲ գալանտերէյի զանազան ԱՊՐԱՆՔՆԵՐ, ծխախոտի արկղ, դրամարկղ, քսակներ, սանդրներ, շապիկներ, լայկի ձեռնոցներ կանանց, զինուորական զամշի ձեռնոցներ, գարուս, Թելեր, բրօնզի և մարմարիօնի Թանաքամաններ, մելրամաններ, գրիչներ, մատիտներ, գրչակոթեր, սուրգուչ, փօստի Թուղթ, ծրարներ և այլն։

ՄԵԾ ՔԱՆԱԿՈՒԹԵԱՄԲ խցաններ (պրոբկա) հանքային Ջրերի, գարեջրի, գինու և դեղատան ապրանքների համար, նոյնպէս և ուրիշ առարկաներ։

Վերև յիշված բոլոր առարկաները ունեմ մեծ քանակութեամբ և ստանում եմ ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԻ և ՌՈՒՍԱՍՏԱՆԻ գործարաններից անմիջապէս։

Առևտրականներին զիջումն և առանձին պայմաններ։

Օտարաքաղաքացիք կարող են դիմել. Тифлисъ. **М. Н. ТЕРЪ-НИКОГОСОВУ.**

28—100

Дозволено цензурою, Тифлисъ, 3 Іюня 1883 года. Типогр. Главн. Упр. Главнонач. гражд. час., Лор.-Мелик. ул. каз. д.